

Остапенко Т. Г.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності підприємств
Національного авіаційного університету

Ostapenko Tatyana
PhD in Economics, Associate Professor,
Associated Professor of Department
of Management of Foreign Economic Activity of Enterprises,
National Aviation University

РОЗВИТОК ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Анотація. Статтю присвячено визначенню умов розвитку глобального економічного середовища на сучасному етапі еволюції людства. Відправною точкою для формування такого тлумачення є глобалістика. Існують такі напрями формування глобального економічного середовища, як соціологічний, антропогенний та культурологічний. Глобальне середовище включає такі умови його розвитку, як економічне, правове, політичне та культурне. Ці умови розвитку глобального середовища стають визначальними для їхнього впливу на наноекономіку. Наноекономіка є новітнім явищем в економічних науках та теорії міжнародних економічних відносин зокрема, і сучасні дослідження передбачають об'єднання цих підходів. Як результат даного дослідження, сформульовано дефініцію такої економічної категорії, як «глобальне економічне середовище».

Ключові слова: глобальне середовище, глобальне економічне середовище, умови розвитку глобального середовища, трансформації глобального середовища, наноекономіка.

Вступ та постановка проблеми. Відомо, що бізнес розвивається в певних умовах, і сукупністю таких умов є економічне середовище, яке може бути локальним, національним, регіональним та глобальним. Глобальне економічне середовище впливає на еволюцію всіх суб'єктів міжнародних економічних відносин та водночас залежить від них. Особливості розвитку глобального економічного середовища визначають ефективність та продуктивність діяльності зазначених суб'єктів. Тенденції розвитку глобального економічного середовища мають бути сформульовані для розуміння напрямів поступу всієї системи міжнародних економічних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні автори приділили особливу увагу питанням формування та передумовам розвитку глобального економічного середовища. Так, О.В. Макара [1] визначає особливості формування конкурентного середовища в Україні та його вплив на розвиток глобального середовища, а також порівнює рейтинги конкурентоспроможності окремих країн. Н.М. Рилач [2] оцінює розвиток інноваційного глобального середовища та його парадигми та зазначає, що в сучасних умовах розвитку світового господарства все більша увага приділяється інноваційному напрямку розвитку. Н.В. Вдовенко і Л.В. Богач [3] у навчальному посібнику «Глобальна економіка» визначають особливості становлення глобальної економіки та глобальних проблем людства, характеризують сутність та форми прояву глобалізації. С.І. Пирожков та А.І. Сухоруков [4] окреслюють умови адаптації країн до глобального економічного середовища.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Слід зауважити, що питанням розвитку глобальної економіки приділяють увагу різні вчені і в Україні та й за кордоном, проте виокремлення та тлумачення умов поступу глобального економічного середовища є питанням не опрацьованим та не розкритим.

Метою даної роботи є визначення категорії «глобальне економічне середовище» та тенденцій його роз-

витку для розуміння впливу цього середовища на діяльність суб'єктів міжнародних економічних відносин.

Результати дослідження. Відомо, що для формування різних аспектів економічної міжнародної діяльності необхідно звернутися до теоретичних підходів, які лежать в основі цих явищ. Для тлумачення глобального економічного середовища відправною теоретичною точкою є глобалістика.

Зазначимо, що у XXI ст., втрачаючи цілісне уявлення про світ, вчені намагаються знову його отримати і відновити тим самим цілісність буття. Ці спроби супроводжують становлення постнеокласичної науки. У структурі цього особливого розвитку наукового знання провідне місце належить галузям, предмет яких – цілісність світу (Землі, людства, суспільства). В їх число входять світознавство (world studies) і глобалістика (global studies). Межі між ними донині не визначено. Отже, світознавство має своїм предметом соціальне буття людства в планетарному масштабі; глобалістика вивчає людство як інтегральне планетарне утворення, соціальність якого є лише одним із вимірів його існування. Глобальність означає широку сукупність процесів і структур, які співвідносяться з явищами взаємозалежності, взаємопроникнення і взаємозумовленості в планетарних рамках, результат яких – цілісність буття людства. Цей напрям має множини різних смислів: світоглядних, наукових, ідеологічних.

Наголосимо, що основою глобалістики стають дисципліни як загального наукового порядку – системологія, кібернетика, теорія інформатики та семіотика, концепції глобального еволюціонізму, так і нові – синергетика і діатропіка. Синергетика привносить у глобалістику ідею самоорганізованого світу. Діатропіка акцентує роль чинника різноманітності, посилює вплив системних теорій необхідного та надлишкового різноманіття.

У стані народження глобалістики виявилися три її основні напрями:

– соціологічний (у широкому сенсі), що включає вивчення економічних і політичних світовідносин;

– антропогенний: з акцентом на відносини людства і природи;

– культурологічний, що досліджує сучасну та класичні цивілізації.

Усі три напрями передбачають становлення такого явища, як глобальні трансформації. Трансформація є процесом переходу станів (від одного стану суспільства до іншого, здебільшого прогресивнішого). Так, глобалізація як процес підпорядкування всього національного міжнародним нормам і стандартам передбачає те, що є саме процесом глобальних трансформацій – коли від закритої економіки країни переходять до більш відкритих (міжнародно інтегрованих) станів із використанням усього арсеналу об'єднаних дій у рамках глобальної економіки.

Глобальні трансформації є передумовою формування глобального середовища, коли чим більше країн та корпорацій переходять на глобальні стандарти виробництва та споживання, тим активніше відбувається процес перетворення національного на глобальне в межах глобального середовища.

Глобальні трансформації передбачають перехід станів за такими напрямками:

– економічні трансформації, зовнішньоекономічна діяльність зокрема, які визначаються переходом від внутрішньої економіки до її зовнішніх проявів (коли підприємство вирішує, чи виходити на міжнародні ринки та на які саме);

– технологічні трансформації, коли формується міжнародна інноваційна діяльність, – від використання зарубіжних технологій до створення виробничих комплексів на основі національних технологічних рішень;

– правові трансформації, коли внутрішнє законодавство базується на використанні міжнародних норм та принципів, особливо щодо ведення зовнішньоекономічної діяльності;

– політичні трансформації, які передбачають взаємовплив влади, економіки та бізнесу, адже таке переплетення визначає можливість автономії підприємництва від політичної влади;

– культурні трансформації, коли світ стає більш об'єднаним, і відмінності між діловими стереотипами все більше нівелюються, звісно, що далеко до створення *global man*, проте певні риси ведення справ стають усе більше уніфікованими.

Глобальні трансформації визначаються тими процесами, що відбуваються в країнах світу. Так, в Україні зосереджується трансформаційне суспільство, яке передбачає перехід від планової економіки до ринкової та до висококонкурентної та високогуманної економічної системи. Усі країни світу беруть участь у світових перетвореннях (трансформаціях) і формують глобальне середовище.

Зазначимо, що глобальне середовище може бути визначене як сукупність економічних умов розвитку: підприємницького та ділового життя. Ці умови створення глобального середовища залежать від впливу наноекономіки та складників її системи.

Проблематика наноекономіки висвітлена недостатньо в економічній науковій літературі. Серйозно цією проблемою займається Г. Клейнер (член-кореспондент РАН), який підтримує першоджерельне визначення наноекономіки як економіки людини К. Ерроу [5]. Так, Г. Клейнер засвідчує: «Якщо об'єктом наноекономіки є окремі індивід, фізична особа, то процесний підхід акцентує увагу на процесах адаптації, навчання, пізнання і відповідної зміни інтенсивності та продуктивності праці; організаційна внутрішня структурізація тут неможлива, оскільки людина фізично та організаційно є неподільною, але предметною галуззю в даному разі може стати взаємодія і розвиток індивідів» [6, с. 4].

До того ж він зауважує [6, с. 5], що місце наноекономіки в системі основних розділів економічної науки визначається природним положенням її об'єкта – індивідуума – в системі економічних об'єктів.

Г. Клейнер визначає завдання наноекономіки – пояснити та прогнозувати економічну поведінку людини, визначати внутрішні та зовнішні детермінанти і чинники її поведінки в різних економічних ситуаціях, зокрема з погляду раціональності/ірраціональності. Завдяки наноекономіці стає можливим виявити вплив діяльності окремих фізичних осіб на поведінку мікроекономічних об'єктів – підприємств, домогосподарств, організацій, визначити внутрішні та зовнішні чинники поведінки покупців. У цьому сенсі наноекономіка природно доповнює мікроекономіку. Відповідно, одна з органічних тем наноекономіки – аналіз можливостей мотивації та визначення детермінант поведінки працівників та менеджерів підприємства (у контексті, наприклад, теорії Х-фактора Х. Лейбенштайна).

Розглянемо, в який спосіб складники наноекономіки впливають на формування глобального середовища. Автор виділяє декілька сфер та передумов розвитку бізнесу, так, виділяються такі умови формування глобального середовища: демографічні, психологічні та культурні; політичні; законодавчі; макроекономічні.

Демографія [7, с. 373] є наукою про населення та закономірності його розвитку в суспільно-історичній зумовленості. За матеріалами статистики демографія вивчає відтворення населення у цілому та його компоненти як масові соціальні процеси, їхні кількісні взаємозв'язки зі статевіковою структурою населення, залежність від соціальних та економічних явищ, характер взаємодії зростання населення із суспільним розвитком. Демографію можна вважати вихідною точкою для наноекономіки та її складника – бекіекономіки. Демографічна ситуація в країні багато в чому визначає умови соціологізації маленького громадянина як окремої особистості.

Процеси відтворення населення є складними і мають взаємовплив із бекіекономікою. Коли відтворення є позитивним, тобто народжуваність є більшою за смертність, йдеться про сприятливий набір чинників, адже дозволити собі більшу кількість дітей можуть такі сім'ї, умови існування яких є досить сприятливими (висока якість життя та високі показники розвитку людського капіталу). Існує ще й інший чинник високої народжуваності – необхідність мати працівників, які працювали б на благо сім'ї. Цей останній аспект відходить на інший план, оскільки сьогодні для того, щоб жити у статках, уже немає необхідності народжувати чисельних нащадків, можна мати дітей для продовження роду та формування нечисельного домогосподарства. Фертильні настрої в країні визначають те, чи буде народжуватися необхідна кількість дітей для подолання демографічної кризи в таких країнах, як Україна. Бекіекономіка починається з бажання батьків мати дитину, і це бажання залежить від багатьох чинників: соціальних, економічних, ментальних, релігійних тощо.

Статевікова структура населення є також демографічним показником, від якого залежить розвиток наноекономіки. Гендерні питання визначаються саме такою структурою населення, у більшості країн переважає кількість жінок у молодому віці. І питання рівності між можливостями у житті та роботі чоловічого та жіночого населення є питаннями виховання, освіти та культури. Приклад батьків стає вирішальним у набутті гендерної рівності представників різних статей.

Розвиток населення залежить від соціальних та економічних явищ. Відомо, що соціологія є наукою про суспіль-

ство як цілісну систему та про окремі соціальні інститути, процеси, суспільні групи [7, с. 1245]. Суспільство і наноекономіка мають взаємовплив, і наноекономіку можна вважати інститутом соціології, адже суспільство складається з окремих особистостей та саме індивід формує відносини системи наноекономіки. Соціологія дитинства передбачає вплив соціуму на розвиток окремого маленького громадянина, від традицій та установ в сім'ї залежить, який життєвий шлях вибере маленька людина. Після навчання молодий громадянин вибирає навчальний заклад, отримує освіту та стає молодим фахівцем, переходячи у такий елемент наноекономіки, як економіка людини. Економіка людини передбачає виконання процесу творчості, коли активні дії мають бути пов'язані із самореалізацією та вищими потребами в піраміді мотивів А. Маслоу. Квінтесенцією взаємовпливу наноекономіки та соціуму є економіка нанотехнологій, яка передбачає винайдення таких нанорішень, які покликані поліпшити якість життя та вдосконалити виробничий процес. Загалом суспільство диктує умови розвитку наноекономіки.

За визначанням Аристотеля, економіка є виробництвом благ для задоволення потреб національних споживачів. Слід наголосити, що наноекономіка є передусім економікою. Так, дитина готується до відтворення можливостей виробництва чогось, зріла людина стає безпосереднім виробником таких товарів та послуг, а новатор удосконалює існуючі технологічні системи та процеси, цей взаємозв'язок є вирішальним для обох систем (і економічної, і наноекономічної).

Населення зростає в умовах різного соціального розвитку, основою якого стає суспільно-економічний уклад. Останній багато в чому залежить від технологічних укладів, сьогодні їх шість, коли п'ятий поступово переходить у шостий, основою якого є інформаційні технології, біотехнології та нанотехнології. Це, з одного боку, вплив новітніх технологій на природні характеристики відтворення населення (медичні умови народження дитини та відновлення після пологів матері), а з іншого – це умови соціальних відносин, базисом яких є існуючі технологічні рішення та ноу-хау виробничих процесів.

До умов формування глобального економічного середовища віднесемо і психологічні передумови розвитку бізнесу. Так, психологія є наукою про психічне відображення дійсності у процесі діяльності людини та його поведінки. Якщо демографія впливає на соціальний контекст наноекономіки, то психологія відповідає за причини такого впливу. Психологічний підтекст стає основою для розвитку позитивних відносин між дитиною та батьками, психологічно зрілі особистості (батьки) мають оптимально впливати на формування дорослих навичок у малечі. Такі дії мають підтримуватися в дошкільних навчальних закладах та початковій школі. Школа формує оптимальну поведінку щодо набуття компетенцій та можливостей застосовувати знання на практиці, а також зростаюча дитина має набувати навичок соціологізації та дорослішання.

У вищих навчальних закладах відбувається перетворення маленької людини на потенційного фахівця, із входженням до колективу підприємства чи певної установи безсуб'єкт перетворюється та наносуб'єкт, стаючи центральною ланкою економіки людини. Психологія економічних суб'єктів (зокрема, психологія управління) є також складовою частиною психології як науки. Розвивається також такий напрям психології, як психологія новаторів, хто потенційно може бути розробником та впроваджем новітніх (високотехнологічних) рішень. Отже, креативна сутність та практичні навички, а також прогресивне

бачення є тими першопричинами, які перетворюють фахівця на інноватора.

Культурні передумови розвитку бізнесу та міжнародних відносин передбачають поєднання демографічних та психологічних аспектів розвитку глобального середовища. Загалом культура є комплексом традицій, уподобань та навичок, які передаються від покоління до покоління. Так, економічна культура, яка базується на ділових стереотипах поведінки окремих представників нації, є середовищем, в якому розвивається економічна взаємодія. Відомо, що культура складається з таких елементів, як матеріальна та духовна культура. Матеріальна культура передбачає наявність уречевлених екземплярів наповнення діяльності людини: знаряддя праці, облаштування житла, предмети особистої власності (одяг, взуття тощо) та ін. Матеріальну культуру підтримують технологи та виробники товарів у реальному секторі. Сьогодні в час інформаційних технологій залишається актуальним володіння технологіями з виготовлення тих речей, які потребують окрема людина. І глобальне середовище має матеріальний бік, який базується на задоволенні реальних потреб окремих індивідуумів.

Духовна культура представлена творами, результатами креативних дій, це сфера духовного життя людей. Духовна культура представлена людськими силами та здібностями, які реалізуються в діяльності (знання, вміння, навички, рівень інтелекту, естетичного розвитку, світогляду, способи та форми спілкування людей). Іншими словами, це набір інформації, що передається від старших поколінь до прийдешніх і забезпечує наповнення життя людини свідомим змістом. Ми живемо духовними цінностями і впроваджуємо їх у життя та наповнюємо ними це життя за допомогою матеріальних цінностей.

Окрім того, існує культура світова та національна. Культура світова впливає на формування глобального середовища: вони поєднані та визначаються взаємовпливом. Так, світова культура є набором творів, навичок та знань, які є взірцевими примірниками національних культур. Ці примірники є найкращими прикладами того, що є в даній нації. Світова культура характеризується синергетикою відносин, коли всі національні примірники об'єднуються та підсилюють існування одне одного. Так були сформовані Лувр та Версаль, Ермітаж та галерея Уффіці тощо. Таке об'єднання стає фоном для розвитку бізнесу, який формується та еволюціонує під впливом культурного складника глобального середовища.

Національна культура є сукупністю предметів матеріальної та духовної культури, притаманних саме цьому етносу. Як поводитися у переговорах, як налагоджувати контакт із майбутнім партнером з іншої країни, хто має здійснювати різні функції менеджменту у спільній діяльності різнонаціональних компаній – усе це питання, на які може відповісти розуміння та знання культурних стереотипів майбутніх та існуючих партнерів.

Наступним складником глобального економічного середовища є політичне середовище. Так, політика визначається [7, с. 1026] як сфера діяльності, пов'язана з відносинами між націями та іншими соціальними групами, ядром якої є проблема завоювання, утримання та використання державної влади; участь у справах держави, визначення форм, завдань та змісту її діяльності.

Політичне середовище передбачає участь державних мужів у регуляторній діяльності органів влади. Держава визначає, якою буде політика в різних сферах життя. Так, наприклад, зовнішньоекономічна політика передбачає набір заходів, які мають вплинути та сформувати оптимальне середовище для розвитку бізнес-структур. Якщо

держава підтримує національних виробників соняшникової олії, то це проявляється у ставках імпортного мита на таку продукцію. Провідним елементом політичного середовища є складник визначення форм, завдань та змісту діяльності держави, адже форми діяльності держави є якісними її характеристиками. Завдання є цілепокладанням щодо заходів політичної діяльності, а зміст є наповненням форм та завдань і діяльності окремих країн.

Політичне середовище пов'язане з культурним та законодавчим, коли для політичного середовища культурне є вихідною точкою, а наслідком є середовище законодавче.

Правове середовище є також вирішальним для розвитку глобального середовища. Особливого впливу набуває глобальне правове економічне середовище. Так, це правове економічне середовище складається зі сфери міжнародного економічного права, яке регулює правові відносини на всесвітньому рівні, та набору регулятивних заходів щодо зовнішньоекономічної діяльності підприємств певної країни. Міжнародне економічне право є сукупністю норм та принципів, що покликані регулювати взаємозв'язки суб'єктів міжнародних економічних відносин. Це економічне середовище стає, крім іншого, складовою частиною глобального економічного середовища, елементами якого також є торговельне право, транспортне право, валютно-фінансове право та сукупність норм та принципів, що регулюють інвестиційні, інноваційні, сільськогосподарські та промислові відносини.

Також глобальне правове середовище включає і регулюючі заходи щодо здійснення зовнішньоекономічних операцій, до якого відносять таку структуру правового аналізу:

- загальна оцінка узгодженості системи права у країні-партнері з основними положеннями міжнародного права;
- регулювання експортно-імпортних операцій (включаючи питання міжнародних перевезень);
- регулювання виїзду/в'їзду приватних осіб;
- захищеність власності та прав особистості;
- регулювання переміщення капіталу, експорту прибутків, інших фінансових операцій через кордон;
- регулювання створення та трансформації бізнесу;
- регулювання трудових відносин;
- регулювання цін;
- загальна оцінка стабільності правової системи країни.

Зрештою, глобальне економічне середовище включає макроекономічні передумови розвитку бізнесу, коли від побудови економічних відносин на рівні національної економіки залежить, чи буде ефективною діяльність окремих підприємств країни. Описів, що охоплюють макроекономічне середовище, досить багато, ми зупинимося на схемах забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Це відомий «національний ромб» М. Портера, який складається із шести детермінант: параметрів фак-

торів, умов попиту, системи підприємств, споріднених та підтримуючих галузей, законодавчих умов та соціально-політичної стабільності в країні.

Середовище, сформоване такими детермінантами, охоплює всі категорії розвитку макроекономіки – від підприємств до державних органів влади. Зауважимо, що глобальне економічне середовище складається з окремих національних середовищ та формується завдяки процесу глобалізації, коли норми і принципи ведення бізнесу є уніфікованими і створюють єдині для різних країн та суб'єктів господарювання правила економічної активності.

Адаптація суб'єктів міжнародних економічних відносин до глобального економічного середовища відбувається як підлаштування цих суб'єктів до умов існування. Така адаптація відбувається через пристосування до різних складників глобального економічного середовища (демографічного, психологічного, культурного тощо). Очевидно, що таке пристосування, перш за все, здійснюється через окремого індивіда, адже якщо до низки зовнішніх умов підлаштується окрема особа, то середовище відреагує відповідно. Океан складається з води різних річок та ручаїв. Так і глобальне середовище складається з діяльності окремих суб'єктів міжнародних економічних відносин і людини зокрема.

Висновки. Таким чином, можемо навести визначення економічної категорії «глобальне економічне середовище»: це сукупність економічних умов розвитку підприємницького та ділового життя, адаптація до яких відбувається через економічну активність окремого індивіда.

Визначивши основні складники розвитку глобального економічного середовища, можемо окреслити такі тенденції його еволюції та зростання:

- 1) сьогодні існує загальна тенденція вивчення глобального економічного середовища в рамках глобалістики;
- 2) основою та базисом розвитку глобального економічного середовища є глобальний перехід станів, основним серед яких є перехід від внутрішнього до зовнішнього середовища діяльності;
- 3) слід розуміти глобальне економічне середовище як сукупність економічних умов розвитку;
- 4) основними складниками глобального економічного середовища є: демографічне, психологічне, культурне, політичне, законодавче, макроекономічне;
- 5) адаптація суб'єктів міжнародних економічних відносин відбувається через діяльність окремих індивідів.

Тенденції розвитку глобального економічного середовища вказують на системний його характер. Різні складники глобального економічного середовища – від демографічного до макроекономічного – визначають напрями інтеграції країн, підприємств і окремих індивідуумів до такого середовища.

Список використаних джерел:

1. Макара О.В. Конкурентоспроможність економічного середовища в Україні. Порівняльний аналіз рейтингів окремих країн. Київ, 2007. URL: http://www.eip.org.ua/docs/EP_07_2_43_uk.pdf (дата звернення: 20.04.2019).
2. Рилач Н.М. Формування інноваційної парадигми: ретроспектива і сучасність. *Actual problems of international relations*. 2016. Release 127(part I). P. 56–70.
3. Глобальна економіка : навчальний посібник / Н.В. Вдовенко та ін. Київ : НУБіП України, 2017. 319 с.
4. Пирожков С.І., Сухоруков А.І. Проблеми адаптації України до глобального економічного простору. *Стратегічна панорама*. 2003. № 3–4. С. 98–105.
5. Arrow K. Reflection on the essays. Arrow and the Foundations of the Theory of Economic Policy. Ed.: G.R. Feiwel. L.: Macmillan, 1987. P. 734.
6. Клейнер Г. Наноекономіка. *Вопросы экономики*. 2004. № 12. С. 1–17.
7. Советский энциклопедический словарь. / гл. ред. А.М. Прохоров. Москва : Советская энциклопедия, 1985. 1600 с.

РАЗВИТИЕ ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СРЕДЫ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Аннотация. Статья посвящена определению условий развития глобальной экономической среды на современном этапе эволюции человечества. Отправной точкой для формулирования такого толкования является глобалистика. Существуют такие направления формирования глобальной экономической среды, как социологическое, антропогенное и культурологическое. Глобальная среда включает такие условия ее развития, как экономическое, правовое, политическое и культурное. Эти условия развития глобальной среды становятся определяющими для их влияния на наноэкономику. Наноэкономика является новым явлением в экономических науках и теории международных экономических отношений, в том числе и современные исследования предусматривают объединение этих подходов. Как результат данного исследования сформулирована дефиниция такой экономической категории, как «глобальная экономическая среда».

Ключевые слова: глобальная среда, глобальная экономическая среда, условия развития глобальной экономической среды, трансформации глобальной среды, наноэкономика.

GLOBAL ECONOMIC ENVIRONMENT DEVELOPMENT IN CONTEMPORARY CONDITIONS

Summary. Globalization is a constant process, within which the unification of countries at all levels of international economic relations takes place. The result of globalization is, in particular, the formation of a global environment. In this regard, the subject of the article is relevant and, among other things, is determined by the fact that the global environment is a pledge of effective development of all subjects of the world economy. The article deals with the issues of forming such components of the global environment as demographic, psychological, cultural, political, legislative and macroeconomic. Perhaps it would be possible to add other areas of this environment and this is an issue that can be discussed. The basis for the development of the global environment is entrepreneurship and business, highlighting which can prove their relevance to the processes of globalization and fragmentation, this is also a question that can be articulated. In addition, the article covers the economic conditions of the global environment and the adaptation of subjects of international economic relations through the activities of individual individuals. And these questions are also debatable. The article is devoted to the definition of the conditions of development of the global economic environment at the present stage of evolution of humanity. The starting point for interpreting this interpretation is globalization. There are such directions for the formation of a global economic environment as sociological, anthropogenic and cultural. The global environment includes such conditions of its development as economic, legal, political and cultural. These conditions for the development of the global environment become decisive for their impact on the nanoeconomy. Nanotechnology is the latest phenomenon in economic sciences and the theory of international economic relations in particular, and modern research suggests combining these approaches. The development of the global environment is determined, in particular, by the impact on the economy, when the effectiveness of the entire world community depends on decision-making at the level of an individual. As a result of this study, the definition of such an economic category as "the global economic environment".

Key words: global environment, global economic environment, development conditions of global economic environment, global environment transformations, nanoeconomy.